

fi compass

Ένας βιώσιμος τρόπος για την επίτευξη των οικονομικών και κοινωνικών στόχων της ΕΕ

Μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής

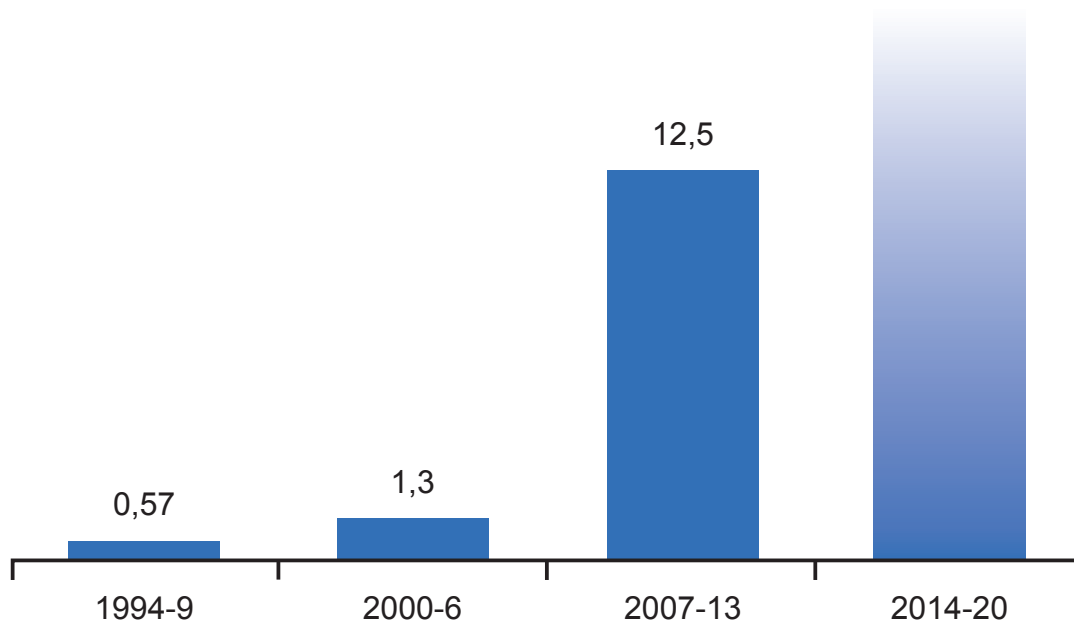
Τα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής που συγχρηματοδοτούνται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία αποτελούν ένα βιώσιμο και αποτελεσματικό τρόπο επένδυσης στην εξέλιξη και ανάπτυξη ανθρώπων και επιχειρήσεων στα κράτη μέλη και τις περιφέρειες της ΕΕ. Υποστηρίζουν ένα ευρύ φάσμα αναπτυξιακών στόχων προκειμένου να ωφελήσουν ένα ευρύ φάσμα δικαιούχων, παρέχοντας τη δυνατότητα τα κεφάλαια να χρησιμοποιηθούν εκ νέου για περαιτέρω επενδύσεις.

Τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) - αποτελούμενα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ), το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ) - μπορούν να χρησιμοποιηθούν με ολοκληρωμένο τρόπο για την υποστήριξη της ανάπτυξης, επενδύοντας για παράδειγμα σε επιχειρήσεις, στην έρευνα και την ανάπτυξη, στις υποδομές, στην απασχόληση και την κατάρτιση, στην ανάπτυξη της γεωργίας, της δασοκομίας και της αλιείας, με συνολικό στόχο τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των πολιτών της ΕΕ. Περίπου 450 δισ. ευρώ των ΕΔΕΤ είναι στη διάθεση των κρατών μελών και των περιφερειών τους κατά την περίοδο 2014-2020. Η συνοχή, η αγροτική ανάπτυξη και οι θαλάσσιες πολιτικές αθροιστικά είναι ο μεγαλύτερος τομέας επενδύσεων της ΕΕ για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

Τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες μπορούν να αξιοποιήσουν τα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής ως έναν αποτελεσματικό και βιώσιμο τρόπο για την παροχή στοχευμένης στήριξης στις προτεραιότητες ενός προγράμματος που συγχρηματοδοτείται από τα ΕΔΕΤ. Τα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής είναι κατάλληλα για οικονομικά βιώσιμα έργα, δηλαδή για έργα που αναμένεται να δημιουργήσουν αρκετά έσοδα ή εξοικονόμηση για την επιστροφή της ληφθείσας ενίσχυσης. Τα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής πρέπει να αντιμετωπίζουν αναγνωρισμένες αστοχίες της αγοράς, π.χ. όπου οι τράπεζες είναι απρόθυμες να δανείσουν ή/και όπου ο ιδιωτικός τομέας δεν είναι διατεθειμένος να επενδύσει.

Τα ποσά που επενδύονται μέσω μέσων χρηματοοικονομικής τεχνικής στο πλαίσιο των προγραμμάτων του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ έχουν αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Τα ποσά αναμένεται να αυξηθούν περαιτέρω στο πλαίσιο των πέντε ΕΔΕΤ κατά την περίοδο 2014-2020, καθώς και στο πλαίσιο του Επενδυτικού Σχεδίου για την Ευρώπη.

Συνεισφορά προγραμμάτων στα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής (δισ. €)

Τα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής είναι ευέλικτα και μπορούν να παρέχουν υποστήριξη με τη μορφή που ταιριάζει καλύτερα στην εκάστοτε επένδυση, π.χ. δάνεια, μικροπιστώσεις, εγγυήσεις ή μετοχικά κεφάλαια:

Μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής: Είδη ενίσχυσης και ενδεικτικά παραδείγματα

Δάνεια

Τα δάνεια αποτελούν προκαταβολική χρηματοδότηση σε μια επιχείρηση ή άτομο και πρέπει να επιστραφούν σύμφωνα με ένα προκαθορισμένο χρονοδιάγραμμα. Χρησιμοποιούνται όταν οι τράπεζες είναι απρόθυμες να δανείσουν ή να προσφέρουν χρηματοδότηση με καλύτερους όρους (π.χ. χαμηλότερο επιτόκιο, μεγαλύτερη περίοδο αποπληρωμής ή χαμηλότερες εξασφαλίσεις).

Στην Εσθονία, ένα συγχρηματοδοτούμενο από την ΕΕ δανειακό σχέδιο έχει συμβάλει στην ανακαίνιση με βάση σύγχρονα πρότυπα 619 πολυκατοικιών, με πάνω από 22.000 μεμονωμένα διαμερίσματα, επιτυγχάνοντας σημαντική εξοικονόμηση ενέργειας και βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κατοίκων τους.

Μικροπιστώσεις

Οι μικροπιστώσεις είναι μικρά δάνεια σε ιδιώτες και πολύ μικρές επιχειρήσεις που συχνά αποκλείονται από την πρόσβαση στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Συνήθως παρέχονται για σύντομο χρονικό διάστημα δανεισμού και με χαμηλές ή καθόλου εξασφαλίσεις.

Στην Ουγγαρία, ένα συγχρηματοδοτούμενο από την ΕΕ συνδυασμένο σχέδιο μικροπιστώσεων και επιχορηγήσεων έχει βελτιώσει την κατάσταση για πάνω από 9.000 αναπτυσσόμενες πολύ μικρές επιχειρήσεις, βελτιώνοντας την πρόσβασή τους σε χρηματοδοτικούς πόρους.

Εγγυήσεις

Οι εγγυήσεις διαβεβαιώνουν έναν δανειστή πως τα κεφάλαια θα επιστραφούν εξ' ολοκλήρου ή εν μέρει αν ο δανειολήπτης χρεοκοπήσει. Ο εγγυητής θα είναι υπόχρεος να καλύψει το όποιο έλλειμμα ή την ολική αθέτηση τους χρέους του δανειολήπτη.

Στη Ρουμανία, ένα καθεστώς εγγυήσεων συγχρηματοδοτούμενο από την ΕΕ παρέιχε εγγυήσεις σε πάνω από 694 δικαιούχους (αγρότες και αγροτικές ΜΜΕ) προκειμένου να συμβάλλει στη βελτίωση των μεθόδων παραγωγής τους και να προστατέψει και βελτιώσει το περιβάλλον. Μέχρι στιγμής αυτό έχει βοηθήσει στη δημιουργία ή τη διατήρηση 10.200 θέσεων εργασίας.

Μετοχικό Κεφάλαιο

Τα μετοχικά κεφάλαια περιλαμβάνουν την επένδυση κεφαλαίου σε μια επιχείρηση με αντάλλαγμα την ολική ή μερική κυριότητα της εν λόγω επιχείρησης. Ο επενδυτής μετοχικού κεφαλαίου μπορεί να αναλάβει μερικό έλεγχο της διαχείρισης της επιχείρησης και μπορεί να μοιράζεται τα κέρδη της επιχείρησης. Αυτά τα μέσα περιλαμβάνουν κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου (που μερικές φορές ονομάζονται και κεφάλαια επιχειρηματικού ρίσκου), κεφάλαια σποράς και κεφάλαια έναρξης επιχείρησης. Η απόδοση εξαρτάται από την ανάπτυξη και την κερδοφορία της επιχείρησης. Η αποκομιδή των κερδών πραγματοποιείται όταν ο επενδυτής πουλήσει σε άλλον επενδυτή το μερίδιό του στην επιχείρηση («έξοδος») ή μέσω μιας δημόσιας εγγραφής.

Στη Σαξονία της Γερμανίας, ένα συγχρηματοδοτούμενο από την ΕΕ κεφάλαιο επιχειρηματικού κινδύνου επένδυσε σε 45 νέες επιχειρήσεις, βοηθώντας τις να ξεπεράσουν τη δύσκολη φάση της εκκίνησης και στηρίζοντας την ανάπτυξή τους, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν καινοτόμες ιδέες και τεχνολογίες. Αυτό βοήθησε στη δημιουργία ή τη διατήρηση άνω των 450 θέσεων εργασίας.

Πώς λειτουργούν τα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής;

Τα κονδύλια διατίθενται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ στις χώρες και τις περιφέρειες για να εκπονήσουν επταετείς στρατηγικές οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης που συμβαδίζουν με τη στρατηγική Ευρώπη 2020 για την ανάπτυξη και την απασχόληση και τα οποία περιγράφονται στα «προγράμματα» που συμφωνήθηκαν με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Τα προγράμματα υλοποιούνται από τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες της ΕΕ που αποφασίζουν τα είδη των έργων και των επενδύσεων που ανταποκρίνονται καλύτερα στις στρατηγικές τους. Οι διαδικασίες διευθύνονται από «διαχειριστικές αρχές» σε κάθε χώρα ή/και περιφέρεια. Οι διαχειριστικές αρχές είναι αυτές που αποφασίζουν πού

θα χρησιμοποιήσουν επιχορηγήσεις ή μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής για την παροχή στήριξης. Πριν κατανεμηθούν χρήματα σε ένα μέσο χρηματοοικονομικής τεχνικής, οι διαχειριστικές αρχές πρέπει να αξιολογήσουν τι χρειάζεται, γιατί και από ποιον. Για παράδειγμα, μια περιφέρεια μπορεί να έχει επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας που δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση σε συνήθη τραπεζική χρηματοδότηση επειδή τα έργα τους έχουν υψηλό ρίσκο. Ή, μπορεί να υπάρχουν πολύ μικρές επιχειρήσεις και επιχειρηματίες που δεν μπορούν να πάρουν δάνεια, διότι δεν έχουν προηγούμενη σχέση με τις τράπεζες ή δεν έχουν να προσφέρουν εξασφαλίσεις. Με βάση μια ενδελεχή αξιολόγηση των αναγκών μπορεί να δημιουργηθούν ένα ή περισσότερα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής. Τα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής διαχειρίζονται συνήθως από εθνικά ή περιφερειακά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (όπως οι τράπεζες) που έχουν επιλεγεί και είναι επιφορτισμένα με τη λειτουργία των μέσων χρηματοοικονομικής τεχνικής για λογαριασμό της διαχειριστικής αρχής. Επομένως, τα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής που χρησιμοποιούν κονδύλια της ΕΕ αξιοποιούνται σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο και συχνά από ιδρύματα που είναι ήδη εξοικειωμένα με αυτούς που τελικά θα λάβουν τη στήριξη.

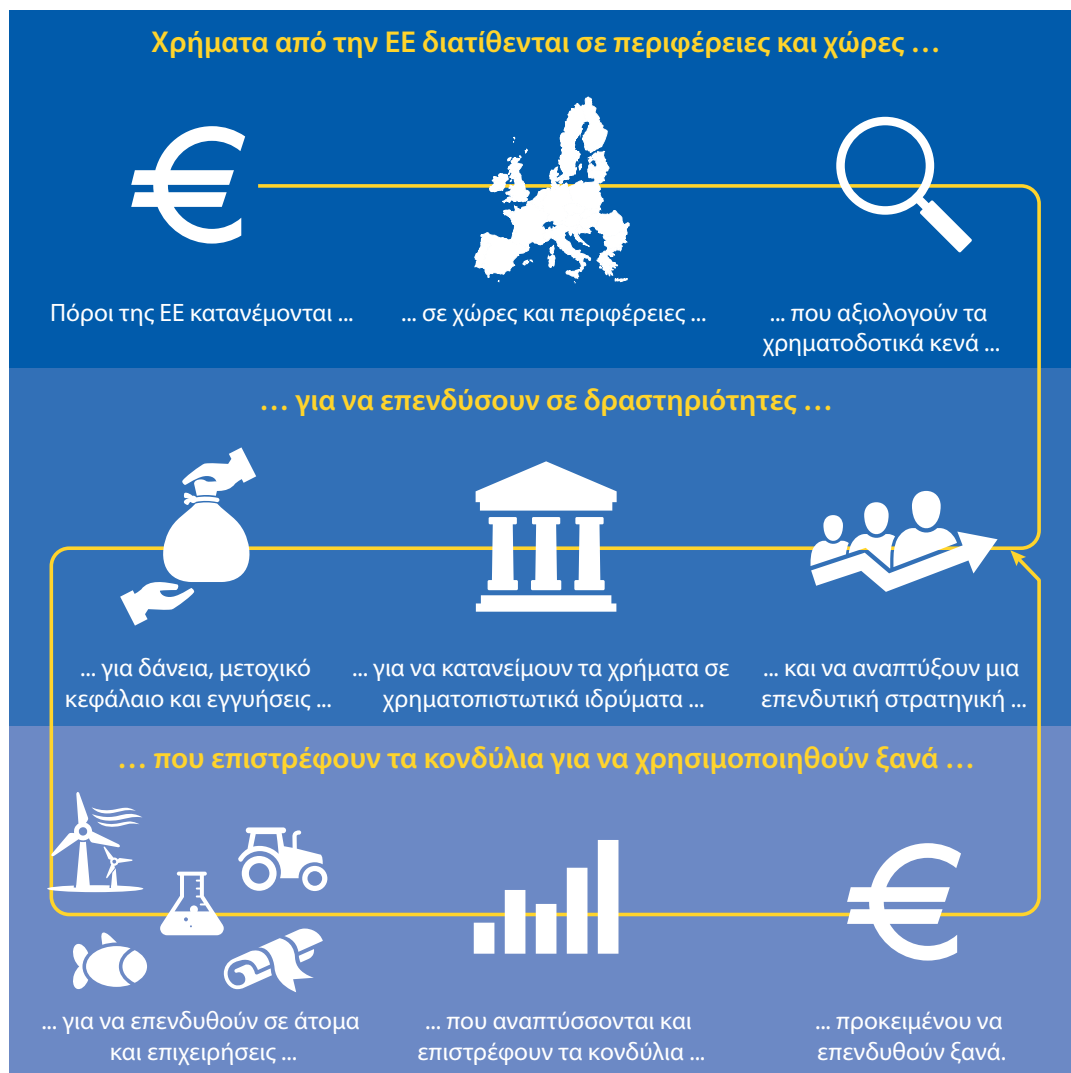
Τα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής πρέπει να επενδύονται σε έργα που προάγουν τους στόχους των ΕΔΕΤ. Αυτοί μπορεί να καλύπτουν οποιοδήποτε από τους έντεκα θεματικούς στόχους της περιόδου 2014-2020:

- Έρευνα και Καινοτομία
- Τεχνολογίες των Πληροφοριών και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ)
- Ανταγωνιστικότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένων και αυτών του γεωργικού τομέα, του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας)
- Οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα
- Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και διαχείριση κινδύνων
- Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων
- Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων
- Απασχόληση και κινητικότητα της εργασίας
- Κοινωνική ένταξη και καταπολέμηση της φτώχειας
- Εκπαίδευση
- Θεσμική ικανότητα

Τα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής που στηρίζονται σε πόρους των ΕΔΕΤ πρέπει να συμμορφώνονται με συγκεκριμένες ρυθμιστικές διατάξεις που βρίσκονται σε ένα ευρύ φάσμα της νομοθεσίας: ο Κανονισμός Κοινών Διατάξεων που διέπει την εφαρμογή των ΕΔΕΤ, οι κανονισμοί κάθε Ταμείου, καθώς και διάφοροι συναφείς κατ' εξουσιοδότηση και εκτελεστικοί κανονισμοί.

Πώς λειτουργούν τα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής;

Τα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής προσφέρουν μια σειρά πλεονεκτημάτων

Τα χρήματα επιστρέφονται και χρησιμοποιούνται ξανά και ξανά για άλλες επενδύσεις στην ίδια περιφέρεια. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε περιόδους μείωσης των δημόσιων δαπανών.

Η δημόσια δαπάνη ενθαρρύνει τις ιδιωτικές επενδύσεις. Για παράδειγμα, οι λεγόμενοι «επιχειρηματικοί άγγελοι» (business angels) μπορεί να επενδύσουν σε μικρές επιχειρήσεις οι οποίες παράλληλα χρηματοδοτούνται από μέσα της ΕΕ, κάτι που σε αντίθετη περίπτωση δεν θα έκαναν. Αστικές ιδιοκτησίες που θα έμεναν αναξιοποίητες μπορούν να αναδιαμορφωθούν για μια σειρά από εμπορικές και βιομηχανικές χρήσεις, διότι οι εργολάβοι μπορεί πλέον να τις βρίσκουν ελκυστικές. Οι τράπεζες μπορεί να δανείζουν σε επιχειρηματίες που αδυνατούν να προσφέρουν εξασφαλίσεις λόγω της παρουσίας εγγυήσεων από την ΕΕ.

Η παρουσία ιδιωτικών επενδύσεων δημιουργεί **τεχνογνωσία ιδιωτικών επενδύσεων**. Οι επιχειρήσεις και οι τοπικές αρχές μπορούν να επωφεληθούν από την άμεση εμπλοκή τους στην ανάπτυξη των έργων, καθώς οι φορείς για τη διαχείριση των μέσων χρηματοοικονομικής τεχνικής έχουν σημαντικό κίνητρο για να δουν τις επενδύσεις να επιτυγχάνουν.

Τι σημαίνει αυτό για εσάς;

- Ως **εθνική, περιφερειακή ή τοπική αρχή**, μπορείτε να αυξήσετε τη μόχλευση των χρημάτων που διατίθενται για την ανάπτυξη στην περιοχή σας μέσω της προσέλκυσης άλλων πηγών χρηματοδότησης και την εκ νέου επένδυση των χρημάτων που αποπληρώνονται.
- Ως **ενδιάμεσος χρηματοπιστωτικός οργανισμός**, μπορείτε να συμβάλλετε στην αειφόρο ανάπτυξη της περιφέρειάς σας, βοηθώντας να επενδυθούν κοινοτικά κονδύλια σε αντάλλαγμα μιας αμοιβής διαχείρισης, ενώ παράλληλα έχετε τη δυνατότητα διεύρυνσης της πελατειακής σας βάσης.
- Ως **πολίτης, επιχειρηματίας ή επιχείρηση**, μπορείτε να έχετε πρόσβαση σε χρηματοδότηση στις περιπτώσεις που οι τράπεζες δεν προσέφεραν χρηματοδότηση ή προσέφεραν με μη ελκυστικούς όρους. Η διαχειριστική αρχή θα σας ενημερώσει για το ποιοι ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί στην περιφέρειά σας προσφέρουν χρηματοοικονομικά προϊόντα που μπορεί να είναι κατάλληλα για εσάς και που συγχρηματοδοτούνται από τα ταμεία της ΕΕ.

Διαχειριστικές Αρχές

- επίτευξη των στόχων του προγράμματος π.χ. βοηθώντας την ανάπτυξη ΜΜΕ σε μια περιφέρεια μέσω της αύξησης της χρηματοδότησης
- ανακύκλωση κονδυλίων στην περιοχή εφαρμογής του προγράμματος
- τα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής μπορούν να λειτουργήσουν συμπληρωματικά με επιχορηγήσεις
- ενθάρρυνση των κοινών επενδύσεων από το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, αυξάνοντας τους διαθέσιμους πόρους και τα αποτελέσματα του προγράμματος
- συμβολή στην ανάπτυξη της προσφοράς μέσω της ανάπτυξης ικανοτήτων και επιπλέον κεφαλαίων

Τράπεζες Διαχειριστές Ταμείων Επενδυτές

- διαφοροποίηση / διεύρυνση προσφοράς προϊόντων, δράσεις ή επενδυτικές ευκαιρίες
- συμμετοχή του δημοσίου τομέα στο επιχειρηματικό ρίσκο
- οι πρόσθετοι πόροι συμβάλλουν στην ανάπτυξη προϊόντων για νέες αγορές ή για περιπτώσεις που δεν ήταν προηγουμένως βιώσιμες
- ευκαιρίες για διαχείριση κεφαλαίων

Τελικοί αποδέκτες

- μπορούν να έχουν πρόσβαση σε κεφάλαια, που δεν ήταν διαθέσιμα στο παρελθόν
- λαμβάνουν χρηματοδότηση μέσω τραπεζών και άλλων ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών φορέων της περιφέρειας, συχνά με απλούστερες διαδικασίες αίτησης σε σχέση με τα τυπικά τραπεζικά δάνεια
- τα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής μπορούν να συνδυαστούν με άυλη υποστήριξη όπως είναι η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών
- διαθεσιμότητα διαφόρων ειδών εργαλείων

www.fi-compass.eu
contact@fi-compass.eu
© EIB (2015)

European Commission
Directorate-General
Regional and Urban Policy
Unit B.3 “Financial Instruments and IFIs’ Relations”
B-1049 Brussels

European Investment Bank
Advisory Services
fi-compass
98-100, boulevard Konrad Adenauer
L-2950 Luxembourg